



Ritkán nézünk orosz filmet, pedig közel állnak hozzánk, sokkal jobban, mint az amerikaiak. Az utóbbi évek egyik legkomorabb orosz filmjének alaptörténete mégis amerikai sztoriból ihletődött. Az alaptörténetben egy műhelyét védő hegesztő harcáról volt szó egy üzem tulajdonosa ellen.

Andrej Zvjagincsev

ezt a sztorit ültette át egy észak-nyugat oroszországi, tengerparti kisvároska hétköznapijaiba.

Nem tavalyi a film, de a kiindulópontja kísértetiesen hasonlít **Egyed Ufó Zoltán** kollégám [egyik tavalyi riportjának alaphelyzetére](#)

.

Kolja háza a tengerparton áll, területe, fekvése nagyon megtetszik a helyi „kiskirálynak”, akinek irodája falán Putyin képe virít, a velejéig korrupt és szinte mindig részeg.

A gyengeség megbocsáthatatlansága

De legalább megpróbáltam! – ordít fel McMurphy a Száll a kakukk fészkére regény végén, majd elbukik.

A Leviatánnak is lehetne ez a jelmondata, hiszen az autószerelő Kolja küzdeni kezd. Gyerekkori ismerősét, egy moszkvai ügyvédet kéri fel a korrupcióval szembeni harcra.



Viszont Oroszországról körülbelül Csehov óta tudjuk, hogy **nem kisembernek való vidék**, ott az egyszerű ember bukása sorsszerű.

És nemcsak az erőszak, a megfélemlítés az, ami az egyszerű ember mindennapjaira hat – ott van a szintén a gyengeségre utaló állandó alkoholfogyasztás, illetve a **szerelmi háromszög** kialakulása.

Kolja szinte sorsszerűen agresszív és kegyetlen reakciója **a megmaradt barátok elpártolásához vezet** – itt van a fordulópont, amikor a kisember kilátástalan harcában teljesen egyedül marad.

Nem újkeletű felismerés itt, keleten, hogy olyan kultúrában élünk, ahol [a meggyengülés](#)

[megbocsáthatatlan bűn](#)
jelent.

t

A jelenlegire még várni kell

A filmben ábrázolt oroszországi hétköznapiak elképesztően hasonlítanak bármelyik kelet-európai ország hétköznapijaira.

A halüzemben dolgozó nők arca, az állandó italozás, **a cserfesszájú rendőrfeleség telefonbeszélgetése** a konyhában, Koljácék gyerekének bandázása egy lerobbant épületben, a születésnap „sportlövöldözés” mind-mind ezeket a hétköznapi jelenségeket mutatják be, a felismerés általi harsány nevetésre kényszerítve.



Az a jelenet, amikor egykori szovjet pártfőtítkárok berámázott képeire lövöldöznek részegen, és közben arról beszélgetnek, hogy **a jelenlegire még várni kell**, egyszerűen mindent visz.

Az is érdekes, hogy egy ilyen, rendszerellenes utalásokkal tűzdelt, a mai orosz valóságot bemutató filmet az ország, hogy tudott Oscar-ra jelölni. De hát nem mindenütt eszik olyan forrón a kását, ahogy azt gondolnánk.

Vicc ide vagy oda, a dolgok komolyra fordultával,

a film felétől nem fogsz kacagni. Vagy csak kínodban.

A boltból kilépő pópa beszéde is a film egyik csúcspontja. A leviatán, a bibliai óriáskígyó (a tenger partján heverő csontváz, ahová a bandázó gyerekektől menekülő fiú, Roma néha kimegy, ezt szimbolizálja) tulajdonképpen **a mindenütt jelenlevő Gonosz jelképe** – emberi gonoszságból és gyarlóságból nagyon sokat pakolt bele a rendező ebbe a filmbe.



Jön a szörnyűséges bukás és tragédia, s a képek hiába gyönyörűek és sugallnak igen nagy valóságérzetet, ott érzed a szádban a félelem keserű ízét, **azt a tehetetlenséget és kiszolgáltatottságot**, amit minden

kisember érezhet Koljához hasonlóan.

Az Arany Glóbuszt azért elvitte

Habár 2015 tavaszán a lengyel Ida elvitte a legjobb idegennyelvű film Oscar-díját, és a Leviatán csak a Golden Globe-ot, Zvjagincsev filmje egy nagyívű alkotás, mely rendkívül komplex és nagyon sok aktuális kérdést feszeget.



Nemcsak napjaink mindennapos „vadkeleti” gondjait, **a korrupciót, az erőszakkultuszt**, a múlt – jelen esetben a kommunizmus – átörökítését a jelenbe, a vidéki kiskirályok „tündöklését”, és a jogrendszer ellentmondásait vágja az arcodba, hanem egy kicsit téged is belehelyez a történetbe.

Amennyiben éltél Kelet-Európában, nagyon is fogod tudni, hogy miről van szó. Hogy állandóan ott motoszkál a fejedben az a fránya „én mit tettem-tehettem volna?” kérdés.

Ha ma Magyarországon **Hajdu Szabolcs**ot tartják a Tarr Béla-i filmművészet továbbvivőjének, akkor Zvjagincsevet is méltán mondhatjuk Tarkovszkij fő megidézőjének, „örökösének”. A *Leviatán* hatalmasat üt mind képi világával, mind pedig mondanivalójával, üzenetével. Nem könnyű film, ezért hosszúnak tűnik a két és fél órányi küzdelem minden humorával együtt, és ha te is kisember vagy, akkor minden bizonnyal nagyon szomorú leszel tőle. De legalább megpróbáltad.

Leviatán (Leviathan) – orosz dráma, 140 perc, 2014

Rendezte: Andrej Zvjagincsev

Szereplők: Alekszej Szerebrjakov, Jelena Ljadova, Vlagyimir Vdovicsenkov, Roman Madjanov, Alekszej Rozin, Anna Ukolova

Forgatókönyv: Oleg Negin, Andrej Zvjagincsev

Vágó: Anna Mass

Zene: Philip Glass

Operatőr: Mikhail Krichman

Producer: Alekszandr Rodnyanszkij